

ORSZÁG VILÁG

GELLER ÖDÖN
RIPORTLADJA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

•
SCHUTZ
POSZTÓ
NAGYÁRUHAZA

ORSZÁG-VILÁG

(Erdélyi Élet)

Politikai, társadalmi, közgazdasági és művészeti országos riportlap

Főszerkesztő: **GELLÉR ÖDÖN**

Fényképes igazolványokkal ellátott kiadóhivatali megbízottak:

Hegedüs Béla	București
Gózon Károly	Cluj
Gellér Endre	Timișoara
Neuman László	Oradea
Krausz József	Satu-Mare
Berkes Andor	Tg. Mureș
Dietrich Gusztáv	Brașov

**Az Ország-Világ uccai árusítását beszüntettük.
Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.**

Előfizetés egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000, magánosoknak 600 lei

|| Orvosi hírek: hasábonként 50 lei, Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei

A sajtótörvény értelmében két mutatóványszám elfogadása előfizetést jelent.

Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja: szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, — négyzetcm.-ként. Nyiltér rovatban 50 lei, szövegközti részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Ardeal-i szerkesztőség és kiadóhivatal: **ARAD,**
Bul. Reg. Ferdinand 19. Telefon: 525.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6 ig

Nyomda: Lovrov & Co., Arad, Bul. Regele Ferdinand 5, Tel.: 484.

Előfizetési hátralék

193.....től 193.....ig

Lei.....

Nagyon kérjük dijhátralékos t. előfizetőinket b. számlájuk rendezésére, hogy mi is pontosan eleget tehessünk vállalt kötelezettségeinknek s ilyformán erőt gyűjthessünk feladatunk teljesítéséhez.

Teljes tisztelettel

„ORSZÁG-VILÁG“

ardeal-i kiadóhivatala: Arad.

Az Ország-Világ vendége:

HAVAS KÁROLY

A POLGÁR

A polgár fogalma Rómában született meg. A római civis a római állam volt és ezért a római polgár az államért dolgozott, mikor földjét művelte és az államért halt meg, mikor meg kellett halni a hazáért. A római költő írta le azt a verset, amelyet annyiszor idéztek azóta, hogy édes és dicső meghalni a hazáért. A római polgár egészen átérezte ezt a gondolatot, mert a római haza a római polgárság volt. Az ókor egyetlen államában sem volt meg ennyire tisztán és tökéletesen a polgárnak és az államnak egysége. A nagy keleti, ma úgy mondanák, parancsuralmi birodalmakban nem volt polgár, csak alattvaló és az apró görög államokban a polgárt elnyomta a csőcselék és a csőcselékuralom, amely mag a parancsuralomnál is rosszabb, lehetetlenné tett minden igaz polgári szabadságot.

A nagy francia forradalom hősei és rajongói, a római polgár ideálja felé törekedtek. Nem véletlen, hogy az első francia nemzetgyűlés nagyszerű szónoki diadalait azok a képviselők aratták, akik a nagy római szónokok példáján tanultak. A harmadik rend a polgár fogalmát új értelemmel akarta megtölteni, a polgár, a jogokban és kötelességekben egyenlő polgár legyen a haza, legyen az ország és ez a gondolat adott erőt a nagy forradalom hadseregeink arra, hogy rongyosan és éhesen megküzdjenek a régi Európa ellenük küldött kitűnően felszerelt hadseregeivel. Ez a gondolat a polgár teljes szabadságának gondolata rázta meg Európát, döntötte romba a feudalizmusnak még megmaradt ósdi várait és támasztott egy olyan új levegőt, amelynek gondolatai és érzései még ma is élnek a lelkekben.

Ma is vannak még rajongók, akik a polgár orszá-

Goldschmidt

sorsjegyek

szerencséje

hagyományos

gáról, a polgár világaról, a polgár tökéletes szabadságáról szőnek szép álmokat.

Csakhogy ezek már mindig jobban elhalványodó álmok. A polgár megromlott, a polgár elgyengült és elveszítette az erkölcsi jogosultságot ahhoz a hatalomhoz, amely az állam ügyeinek intézésében megilletné.

A római polgár mindig tudta, hogy kötelességei vannak az állammal szemben. Ez a kötelességteljesítés nem merült ki az adózásban és a katonáskodásban.

Ez a kötelességteljesítés végtelen volt, az állam minden áldozatot megkövetelhetett polgáraitól és minden áldozatot meg is kapott.

A római polgár először nem magának és magáért dolgozott, hanem az államnak és az államért.

Igaz, tudta, hogy az állam a polgár és tudta, hogy az állam minden ereje és minden hatalma a polgár erejét és hatalmát növeli, de ez a polgári teljes hatalom azért születhetett meg, mert előbb, jóval előbb és hosszú évszázadokon keresztül meg volt a teljes polgári kötelességteljesítés.

Az újkor polgára nem tudta levétközni azokat a polgári erényeket, amelyek a középkori ősök örökségeként szálltak rá. A középkor polgára egészen más volt, mint az ókori, római polgár és egészen más volt, mint az az ideál, amelyet a francia forradalom akart megvalósítani.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Legyenek előrelátók!

a 13-ik sorsjáték
lehetőséget nyújt Önöknek

48 nyerceményre

1 milliótól 6 millió Leig

**Siessenek megújítani sorsjegyeiket
az 1937 április 15-i huzásra**

Loteria de Stat

A középkori polgár önző, szüklátóköri, nem a röghöz, hanem a városfalhoz, a városi uccához, a bolthoz, a raktárhoz, a műhelyhez, a keresethez tapadt kis lélek volt. Az első jogokat pénzen vásárolta meg a középkori hűbérurától és ez az emlék végigkísérte minden időkön keresztül. A középkori polgár megtanulta, hogy a pénz hatalom és hogy a pénz hatalma erősebb, mint a hűbérurak és fejedelmek minden páncélos serege és ezért a középkori városközösségek elsősorban arra törekedtek, hogy minél nagyobb pénzbeli erejük legyen. A középkori polgár életcélként látott a pénzügyítésben és

alaposan megtanulta azt a tudományt, hogy miként lehet önzéssel, kizsákmányolással, a gyengébb elnyomásával, a jó alkalmak kiméretlen kihasználásával minél több pénzt szerezni.

Jó alkalmak? Mi volt a jó alkalom? Minden nagy ideális megmozdulás jó alkalom volt a pénzszerzésre. Rajongók, szentek és örültek elindultak a szent föld felé, hogy hogy felszabadítsák a pogány uralom alól azokat a helyeket, amelyeken Jézus járt és Európa lovagságának legjáva elpusztult ebben a harcban. Génua, Velence, Nürnberg és Regensburg polgársága pedig vagyonokat halmozott fel viteldijakból, szállításokból, abból az egész bonyolódott mesterségből, amely a háboru finanszírozása.

Azóta a polgárság volt mindig a háboru legnagyobb haszonélvezője

és ha a háboru egy-egy polgári centrumot, egy-egy nagyvárost minden gazdagságával együtt el is pusztított, a polgár a háborut sohasem tudta igazi rossznak tekinteni, mert a számításaiban mindig benne volt az a gondolat, hogy a háborun keresni lehet.

A nagy francia forradalom polgársága is elsősorban keresett. Jól keresett, tömte a pénzeszsákokot, gyűjtötte a vagyont, összevásárolta az állam károsodásával potom pénzen az elmenekült arisztokraták birtokait, nyereszkedett a kenyéren, spekulált a rossz papírpénzzel és szállított a hadseregnek rossz bakancsot, rossz zubbonyt és rossz puskát.

A francia forradalom polgársága pénzszerző polgárság volt, nem államépítő és így a polgár nem lehetett az állam.

Csak a látszata volt meg, csak eljátszott azzal a szép frá-

REUSZ műjégyár
megbízható!
Telefon 141.

zissal, hogy a polgár és az állam egy és önzésében, kapzsiságban az uralomra jutott harmadik rend megteremtette a negyedik rendet, a nincstelének osztályát. A francia forradalom polgársága megszüntette a feudális előjogokat, kiirtotta a nemességet, amely fölötté állott, de önző igazságtalanságában a feudum előjogai helyett megteremtette a pénz előjogait és

a nincstelének, a dolgozók tömegeit még rosszabb nyomoruságba és rabságba szoritotta vissza, mint amilyenben a hűbériség elnyomtatásában szenvedtek.

A polgár magához ragadta az államhatalmat, tökéletesebben, mint a nemesség és ezt az államhatalmat kegyetlenebbül használta fel az elnyomásra, mint előtte a nemesség.

A polgár azzal a jelszóval, hogy demokráciát teremt, áldemokráciát hozott létre, amely rosszabb volt a nyílt jogtalanságnál.

Papírforma szerint a demokráciában minden ember egyenlő, a valóságban pedig végtelen egyenlőtlenségeket támasztott a pénz, amely a polgárnak ideálja és bálványa lett.

A polgári kor kegyetlenebb isteneket teremtett magának, mint a föníciaiak baaljai, akiket emberáldozatokkal kellett engesztelni.

A profit a legkegyetlenebb istenség minden szörnyű bálvány között, amelyet az ember teremtett magának és a profit vitte bele a végső válságba a polgárt.

A világháború irtózatossá megpróbáltatása és a világháború után következő szörnyű gazdasági ingadozások, amelyek természetesen elsősorban a legyőzött országokban öltöttek katasztrófális méreteket, a polgárt elsodor-tak. Talán sok mindent meg lehetett volna menteni, ha a polgár ezekben a válságokban felül tud emelkedni önmagán, ha le tudja küzdeni önzését.

Ha nem akar minden szerencsétlenségből profitot szerezni, talán nem jut annyira egek harmincad-jára, mint ahogy jutott.

A világháborúban is meg volt a polgári szerzés-éhség és a világháborút követő gazdasági válságokban is a leg-főbb polgári erény a vagyonszerzés volt. A modern polgár semmiképen sem tudott emlékezni arra, hogy őse a ró-

„SCHERG 1937“ tavaszi női kabát, téli öltöny-, téliöltő szövet újdonságok nagy választékban, feltűnő olcsó árak mellett

H. WIESEL posztó-áruházban
(Fischer Eliz-palota)

mai polgár lett volna, aki azért tudott az állam ura lenni, azért volt maga az állam, mert válságos időkben csak az állam érdekeit nézte és a maga érdekeit feláldozta az állam érdekeiért.

Van egy német közmondás, amely azt mondja, hogy aki nem tud meghajolni, annak meg kell törni.

A polgár nem tudott meghajolni az új idők új követeléselei előtt és így az új időkben meg kellett törni a polgárt. Ma már alig van ország, amelyben még volna polgári szabadság és ma már alig van ország, amelyben a polgár érvényesíthetné jogait az állam ügyeinek intézésében. A parancsuralmi országokban, a szovjetben épügy, mint a horogkeresztességben a polgár tulajdonképpen jogtalan és ha azt nézzük, hogy mi az igazság, akkor nem tudjuk azt mondani, hogy valami tulságosan nagy igazságtalanság érte volna akár az orosz polgárt, akár a német polgárt.

Megérdemelték a sorsukat, mert gyengék voltak, mert önzők voltak, mert kicsinylelkűek voltak és mert nem tudtak igazi polgárok lenni. Kapitalisták voltak csak, kis és nagy kapitalisták, a profitnak és a jó életnek imádói és sehoggy sem tudtak felszabadulni attól a gondolattól, hogy a profitjuk, a jó életük nem a legnagyobb, legszentebb államérdek.

Nem tudtak áldozatokat hozni és nem tudtak védekezni, mert nem volt még az erkölcsi jogosultságuk a védekezéshez.

Nagyon sokan azt mondják, hogy a kommunizmus ellen csak egyetlen védekezés van, a parancsuralmi rendszer. Az egyik diktatura ellen a másik. Egy osztály diktaturája diktaturája ellen az elvont állami gondolatnak a diktaturája. Akik így hiszik, azok úgy látják, hogy a polgári önzést, a polgári kapzsiságot és a polgári kicsinylelkűséget csak úgy lehet legyőzni, ha a polgárt géppé tesszik, az állami parancsnak engedelmeskedő, gondolatnélküli és akaratnélküli géppé. Felhasználni a polgári erőt, kihasználni a polgári vagyont és a polgári jogok semmibevevésével megmenteni az állami berendezéseket attól a veszedelemtől, hogy egy osztály egy új igazságtalansággal torolja meg a régi igazságtalanságokat.

Az angol politikusok azt mondják, hogy Angliában soha nem győzhet a kommunizmus és Angliában soha nem juthat erőhöz és befolyáshoz a parancsuralmi rendszer.

KOOS

bördiszmű árus és bördös

Olcsó árak. — Izléses kivétel

Timișoara I., Piața Libertății 4 sz.

Az angol politikusok azt mondják, hogy ez azért van, mert az angol munkás is polgár és leginkább azért van, mert az angol polgár elsősorban az angol impériumnak szolgája és csak azután a maga érdekeinek védelmezője és erősítője. Sehogyan sem hisszük, hogy Anglia volna a boldogság hazája és hogy Angliában is minden a legelőkeltebb volna. Ott is vannak bajok, ott is vannak szociális igazságtalanságok, ott is vannak gazdasági nehézségek és mindezek a bajok és nehézségek talán nagyobbak, mint a primitívebb országokban, mert a nagy méretek között minden nagyobb, de

az angol polgár belátása és áldozatkészsége lehetővé teszi a bajoknak lassu kiküszöbölését, a nehézségeknek fokozatos leküzdését.

Ezért van az, hogy ma már körülbelül csak Anglia az az ország, ahol igazán van polgári szabadság és ahol igazán van polgári hatalom. A többi mind csak áldemocrácia, a többi mind csak leplezés és ide-oda kapkodás. Hánykolódás a különböző parancsuralmi rendszerek lehetőségei között és örök visszariadás a választástól, mert a választás nagyon nehéz. Nehéz, akár a nacionalizmust, akár a kommunizmust választják. Nehéz, akár a horogkereszteség, akár a bolsevizmus igájába beletörni, de ha a polgár nem tud észhez térni, ha a polgár nem tud lemondani a pillanatnyi profitról és nem tud eljutni odáig, hogy a maga érdekét alárendelje, kényszerítő parancs és kegyetlen nyomás nélkül alárendelje az állam érdekének, akkor előbb-utóbb mindenütt választani kell a két iga között. Vagy az egyik, vagy a másik. Vagy a totális állam, vagy az osztályuralom, illetve mindenképen az osztályuralom, mert a totális államban is egy osztály uralkodik és a proletár állam is tulajdonképpen totális állam.

Mindkét parancsuralmi formában teljesen megszűnik a polgári szabadság. És ha végiggondoljuk, hogy mennyit vétkezett a polgár és mennyire nem tud még most sem igazságos lenni másokkal szemben, akkor nem is tudjuk, hogy szabad-e a polgárért dolgozni, szabad-e a polgárt megmenteni. Ha a polgár önmagát nem akarja megmenteni egy kis önzetlenséggel, egy kis áldozatkészséggel, akkor ki mentse meg?

**Harisnyák, keztyük, selyem-
alsóneműek, ridikülök**

Bársony

Tavaszi felöltő és ruhaszövetek.

P. Avram Iancu 18.

Consum és Inlesnirea tag

Világnézet

(CLUJ.) Néha valóságos hóbort fogja el az embereket és mintegy megbüvölten követnek egy-egy szót. Néha az emberi szamitások, önzések és érdekeket dédelgető elképzelések mintha belezuhanának egy szó mélységeibe. Vannak szavak, amelyekben veszedelmes erő lakik.

Ilyen szó a világnézet.

Ma már világnézet szerint esznek, alszanak, vásárolnak és szórakoznak az emberek. Minden a világnézet, a világnézet uralkodik az élet minden vonatkozásán. Már a szerelemben is szerepe jut a világnézetnek és válóperek indulnak világnézeti alapon.

Mindenkinek van valami világnézete, annak is, akinek forgalma sincs arról, hogy mi általában a világnézet, amelynek testestől, lelkestől odaadta magát.

A nagy tömegőrületnek a mesterségesen tenyésztett tömegizgalomnak a jelentkezési formája lett a világnézet, amely valamikor tudósok elképzelése és nagy gondolkodóknak álma volt.

Ha jól végiggondoljuk a dolgot, valóban minden embernek szüksége van világnézetre, mert minden embernek tudnia kell, hogy mi a helye a világban, mi a viszonya a világ nagy titkaihoz és mi a rendeltetése a világ nagy munkájában. Így kell a világnézet, de ma nem ez a világnézet.

Ma a világnézet jelszó és politikai köpeny.

A világnézet jelszavával fel lehet korbácsolni a tömegindulatokat, meg lehet szervezni a tömegakarásokat és a világnézet csillogó köpenyével el lehet takarni az önös szándékokat, amelyekkel egyes emberek és népek a maguk akaratát próbálják rákényszeríteni nem a világra, hanem csak azokra, akiket le akarnak gyürni, akikből hasznot akarnak szerezni, akiket valamilyen kódos, távoli cél szolgálatában fel akarnak áldozni.

A spanyol polgárháborúról megállapították, hogy ez már a világnézetek harca. Nem a valenciai kormány vereszkedik a burgosi kormánnyal, nem Franco repülőgépei lövik össze Mijaja gépeit, nem a szerencsétlen Cabaleros vitatkozik a jobboldali spanyol politikusokkal, hanem a kommunizmus és a fasizmus méri össze erejét Malagától Madridig a spanyol tengerpartokon és mindenütt, ahol pusztul Spanyolország. A kommunizmus és fasizmus harc ol Spanyolországban ez igaz, de mi köze ennek a világnézethez, mikor egészen világosan látszik, hogy nem a világnézetről van szó, hanem a német gyarmatok visszahozásáról. Olaszország földközítengeri pozíciójának kiépítéséről és Sztalin tehermentesítéséről. Nem a világné-

zet harcol, hanem két nemzeti hódító akarat, tulajdonképpen a német és az orosz imperializmus.

Hitler legutóbbi nagy beszéde a világnézetek harcának valóságos evangéliuma volt. Az angol politika a maga realizmusában ezt az ígihirdetést azzal a szkepticizmussal fogadta, amely teljesen jogosult, amikor a világnézetek harcáról van szó. A bolsevizmus elleni küzdelem valóban általános emberi érdek és általános emberi kötelesség, de a bolsevizmus és a nacionalizmus közötti választás annyira nehéz, hogy az angolok azt mondják, hogy semmi szükség sincsen a világnézetek harcára, mert semmi szükség sincsen arra, hogy akár a bolsevizmus, akár a horogkeresztesség uralkodjék a világon. Egészen leegyszerűsítve a dolgot, az angol reálpolitika úgy látja, hogy a világnézetek harca nem új dolog, hanem egy nagyon régi harcnak, a német és az orosz imperializmusnak újabb formája.

Eddig már eljutottak a reálpolitika mesterei, az angolok. A többi nép azonban körülbelül még idáig sem jutott. A többi nép ide-oda hányódik a két szélsőség között és ha nem is akar egyik sem beleavatkozni a világnézetek harcába, az a nehézség, amellyel a társadalmi és gazdasági problémákat kezelik, előbb-utóbb mindig több népet fog ebbe a különös és veszedelmes harci körbe beleszorítani.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nem lehet arra számítani, hogy belátható időn belül likvidálni lehessen a világnézeteknek ezt a harcát, amelyre nemcsak szavakkal és szónoklatokkal, hanem ágyukkal, repülőgépekkel és gázbombákkal és készülődnek.

A világnézetek harca olyan veszedelmes, amellyel nagyon is számolni kell és szinte vissza kell kívánni azt az időt, amikor még csak népgyűléseken és röpiratokban vívták meg ezt a harcot. Akkor is áldozatokat követelt ez a háboruszkodás, de ezek az áldozatok csak szórványosak voltak. Ha egyszer kirobbant az a végső feszültség, amelyet a világnézetek harca címén mindig jobban fokoznak, Európa megint szörnyű háboruk színhelye lesz.

Teljesen igaza volt annak az angol politikusnak, aki azt mondotta, hogy

nem lehet egy európai háborút elszigetelni.

A spanyol szörnyűség is állandó tűzveszedelem és hiába vonul fel most a spanyol határokon a nemzetközi tűzoltóság, mindig attól kell tartani, hogy a lángok továbbterjednek. Szinte az az érzésünk, hogy késő a nemzetközi tűzoltóságot akkor felvonultatni, ha már megszólaltak az ágyuk, akármennyire mellékes hadszíntér is a spanyol polgárháború. Már előbb kellene megkezdeni az oltási munkát. A nagy frázisokat, a nagy világnézeti szólamo-

kat kellene idejében víztömegekkel elborítani, hogy ne támaszthassanak veszedelmes tüzet Európában.

Ehhez azonban hiányzanak az erők. Két óriás áll egymással szemben. Nem a két világnézet, hanem a két hódító akarat és a többi Európának nincs ereje az óriások megfékezésére és lecsendesítésére. (**)

Pesti levél:

Egy magyar nemes kirohanása az antiszemiták ellen

Ugy látszik csak a végletek jelentkeznek az ugynevezett „zsidóprobléma” körül. Az egyik véglet a gyűlöletet hirdeti. A másik véglet olyan vehemenciával tapossa a gyűlölködőket, hogy ezt a kegyetlen módot már szintén nem sorozhatjuk a normális jelenségek közé.

Talán az antiszemiták ellen még nem jelent meg olyan gyilkos irás, mint amilyet **martosi Morócz János** írt a zsidokérdésről. Hogy nagyobb nyomatékot adjon martosi Morócz János a mondanivalójának, hozzáteszi, hogy írása „**egy magyar nemes véleménye a zsidókérdésről és az antiszemitákról**”.

„**Kimutathatom — mondja Morócz János — szemben sok nyilassal, hogy őselm Árpád vezérrel jöttek be az országba, sok kiváló katona, államférfi elődöm írta be nevét hazám történelmébe. Egyik őszám, Morócz Farkas, a tizenhatodik században országnádor volt! — Régi magyar nemesi család sarja jogosult arra, hogy hazánkat érdeklő nagyfentosságu kérdésről elmélkedjék**”.

Bizony elmélkedik is nemes martosi Morócz János volt ujpesti lapszerkesztő, biztosan szegény ember, ahogy elnézem az irását, valószínűleg meghurcolt szocialista, vagy hasonló gondolkozású, akinek a zsidósággal szembeni jóindulata, sajnos, ugyis mint emberbarátnak, ugyis mint szocialistának, ugyis mint magyar nemesnek, csak újabb kellemetlenségek forrása lehet, mert jóindulatu „magyar nemesünk” bizony olyanokat ir kétségtelen jószándékában és jóakaratóban, amik csak újabb gyujtóanyagot és tápot adnak a jövőre a legvadabb antiszemita izgatásnak.

Egy-két kegyetlen idézet azonban nem érdektelen a „**jószándéku magyar nemes**” könyvéből, amelyek visszatükrözik bizonyos társadalmi réteg gondolkodásmódját az antiszemitizmus terjesztőiről.

„Mi a zsidókérdés? — mondja Morócz. — Az emberiség szégyene! Egy hitvallás, aminek semmi köze sincs a kereszténységhez, a szeretet vallásához! És mégis ezzel állítják szembe!”

„Az igazi keresztény nem gyűlöli a zsidót! Nem is gyűlölheti. Mert a keresztény hit magasrendűsége nem tűri a gyűlöletet!”

„A jó magyar ember nemcsak, hogy nem gyűlöli a zsidót, hanem martirt lát benne és őszinte szívvel szereti!”

„Az antiszemita nem lehet igazi magyar! A magyar fajtól távol áll a gyűlölet! A magyar nem szadista nép!”

„Az ősmagyarok bátrak és harciasak voltak! Soha nem bántották azt, akinél nem volt fegyver! De nem bántották a védtelen gyermeket és a nőt! Soha nem támadtak orvul! És nem mentek egyre sem tizen, mint a dicső antiszemitáink!”

„Ha fajilag tiszta magyarra akadsz, kérdezd meg tőle: gyűlöli-e a zsidót? Ha azt válaszolja, hogy nem, akkor biztos lehetsz benne, hogy vérében Árpád vérének le származottja. Ez a vizsgálat minden fajelméletnél eredményesebb!”

„Helyesen gondolkodik a zsidó, amikor bántják és még sem lázong, hanem szerényen meghuzódik és várja, hogy az időmulással visszatér a józanság is!”

„Ha a zsidó szervezkedne egységes védelemre az antiszemiták ellen, lazzal magának és a magyar nemzetnek is ártana. Ez a szervezkedés bizonyíték lenne a gyűlölködők jelszavához! Ártana magának a zsidó, mert erőteljesebb és indokolt lenne a másik oldal összefogása és nemcsak ő, az első lázadó pusztulna el családjával, hanem a zsidó családok tömegei!”

„Helyesen tesz a zsidó, ha nem üt vissza! Jézus sem ütött vissza, amikor az örök megütötték, hanem odatartotta a másik arcát!”

„Eszükbe kell hozni a gyűlölködőknek, hogy a háboru előtti Magyarország nem tett különbséget fajok, felekezetek és népek között! Szeretettel ölelte magához a svábot, a tótot, a románt, a szerbet! Itt olyan szabadon élhettek, mint sehol a világon! Mi nem néztük le, mi megbecsültük azokat, akik a magyar hazáért dolgoztak, akik itt éltek és itt haltak meg! Mi tiszteletben tartottuk a nyelvüket, a hitüket! És ők hiven ragaszkodtak hozzánk! Nem a gyűlölködő antiszemitához, hanem a szerető magyar néphez!”

Johiszemü magyar nemes martosi Morócz János! De hogy magyar nemességét és multját, jelenét „ki fogják készíteni” ezért a könyvért, arra felkészülhet a zsidóbarát ujbpesti lapszerkesztő.

f. f.

Virágot tessék...

**Pár szál róza,
hat üzlet, egy
nizzai palota és
egy București-i
villa története**

1.

(BUCUREȘTI.) A századforduló szép esztendejében is a Calea Victoriei volt a főváros korzója. Az ország legelősebb márkái ott sé-táltak addig, amíg megéheztek. A politikusok akkor is ott vitatták meg az eseményeket. A szép asszonyok is a Calea Victoriei-n mutatták be legújabb ruháikat. Ebben az évben a Hotel Continental sarkán egy fiatal leány állt delente. Öltözeke egyszerű volt, arca naiv életöröm-ről tanuskodott. Kezében pár szál virágot tartott és elnyujtott, éneklő hangon kínálta portékáját. Egy nagyon előkelő, ma is aktív politiku-sunk, ismert gavallér is figyelmes lett rá egyszer. Nála vásárolta a piros szekfűket, amelyet gomblyukába tűzött. Később is hü vásárlója maradt az elegáns bojár, aki nem kérdezte meg, hogy mibe kerül a vi-rág, számolatlanul dugta a pénzt a piruló kislány kezébe.

BCU Cluj / Centrul University Library Cluj

Az ifju lány nevezetessége lett a fővárosnak. A sikkhez, a bontor-hoz tartozott nála vásárolni szekfűt és gyöngyvirágot. A tavasz hir-nőke lett, amikor először állt ki a Hotel Continental sarkára, hogy éneklő hangján a hóvirág és az ibolya jöttét hirdesse, mindenki el-mosolyodott, mindenki ragyogott. Itt a tavasz, mondogatták és ilyen-kor aranyak is megcsörrentek a kislány kezében.

3.

Szorgalma, munkabírása példátlan volt. Régi, őnfeledt május else-jék mámoros éjszakáin a kislány tetézett virágkosarakkal járt, esté-től reggelig tiszter is kiárulta a malonkőnagyságu kosarak tartalmát. Aztán hazament lefeküdni és otthon rakosgatta a leieket. Előszedte szekrénye mélyéből a kulccsal eizárt dobozát, kiszedte a papiros ban-kókat és ragyogó aranyakat, egyik kezéből a másikba rakta a szá-mára oly tömérdeknek tűnő kincseket. Azután pedig ivott egy pohár tejeeskét és száraz kenyérral cillapította elfáradt fiatal testének éhsé-gét. Soha ifjuságának egy jó perce nem volt. Nem reszkirozott meg egy színházi előadást, nem vett magának egy új kalapot, ruháit pedig az áruházak maradékholmijaiból olcsó pénzért készítette el. S ami-kor kérdezték tőle, hogy miért olyan fősvény, miért rakosgatta ugy a pénzeeskéjét, csillogó szemmel így válaszolt.

Mert gazdag akarok lenni... Azt akarom, hogy irigyeljenek, hogy én is olyan körülrajongott, imádott dáma legyek, mint azok, akik megálltak mellettem a Calea Victoriei-n, míg gavallérjuk virágot vett nekik tőlem. Nagy akarok lenni. Bundában akarok járni. Azt

szeretném, ha csejédek szolgálnának ki, vastag szőnyegen járna a lábam, amely ifjuságomban tiz-tizenkét órát ácsorgott az aszfaiton.

4.

Az már nagy nap volt, amikor a korzón egy közeli ház kapuja alatt felszereltetett egy pultott és ott árusította a virágokat. Akkor inár nem kellett hangos szóval csáhitgatni a vevőket a vásárlásra. Jöttek azok maguktól is s a garasok tornya már olyan magas volt, hogyha gazdájuk nem váltja át bankjegyekre, negyven emeletnyi magasságra is ért volna.

5.

Aztán gazdag lett.
Férjhez ment. Terjeszkedett.

6.

Ma már öt-hat üzlete van București-ben. A virágpiac diktátora. A legszebb villák egyike az övé. Megvásárolta Nizzában a legtündök-
lőbb grófi palotát. Minden évben öt-hat hónapot tölt a Rivierán és amikor megjelenik a nizzai és montecarlói játékkaszinókban, tisztelet-
teljesen utat nyitnak neki.

— Itt jön a híres bucurești-i hölgy — mondogatják — a nagy
hazardór, akinek a szempillája nem rendül meg, amikor tizezer fran-
kot tesz a ruzsra, vagy amikor a maximummal megüti a huszon-
hetes számot.

Ugy él, mint a grófnők Eschtruth Natalia és Obnet George sziv-
vidítő műveiben. Már nem szorgalmas, már csak alkalmazottaitól kö-
veteli meg a szorgalmat. De ha hazajön Nizzából, ő, aki ezekben
játszik odakint, itthon banik felett is elveszekszik. Mert szépek azok
az álmok, amiket az ifjuság idején párnákra hajtva fejünket meg-
álmodunk a jövőről. Egyszer talán a villa, a palota, a vastag szőnye-
gek, remek képek, a bársonyo kideje is elérkezik. De aki gyermek-
korában megszokta a garasokodást, az később, amikor ezeket tesz a
rulettasztalra, akkor sem tudja elfelejteni. A kapzsiság később már
szenvedéllyé válik. Először csak életforma, később már vallás is. Ma
is vitatkozik, ha a ciklament öt leiel olcsóbban kéri.

7.

Azt rebesgetik a rossz nyelvek, bár egészen biztos, hogy nem igaz,
a multkor egy fiatal leányt látott az uccán, amint elnyujtott hangon
virágjait kínálta. A virágáros fejedelemasszony hozzálépett és szí-
szegő hangon így szólt:

— Azonnal takarodjék haza, mert különben szólok a rendőrnek.
Nem tudja, hogy engedély nélkül uccán virágot árusítani hatóságilag
tiltva van?

Csak a városi jéggyárban vízvezetékí vízből gyártott

m ü j é g

olcsó, higiénikus és kristályos.

**Előfizetések és megrendelések: Uziuele
Municipalul. — Telefon 25.**

Lehár Ferenc kinos afférje saját szerzeményeivel

A magyar származású Lehár Ferenc, a világhírű zeneszerző és karmester már régesrég bécsi lakos. Ausztriát vallja hazájának és a bécsi *Heiligenstadt*ban, tündéri kis kastélyában lakik. A csodás festmények, szőnyegek és szobrok valóságos kis muzeuma ez a meseváracská, amelynek előkelő magánya az idegen sétálóknak is feltűnik. Kis kápolna benne, ablakai a Dunára néznek. A kastély udvarán pompás kis halastó, az aranyhalak úgy uszkálnak benne, mint a Mester termékeny agyában a finom, dallamos melódiák.

Bécs városa büszke is Lehárra és rezidenciájára s így történt azután, hogy a város a Lehár-kastélyt, az ugynevezett *műkincs-védelemben* részesíti.

A műkincs-védelemmel Lehár nincs megelégedve és most a döbling-i illetékes rendőrbiztosság útján kérényezi, hogy váraeskáját „*lárma-védelem a'á helyezzeék*”.

Ezzel egyidejűleg

perbe fogta a nagy zeneszerző egyik szomszédnőjét, özvegy *Pfingerné* nevű magánzónót, aki, szerinte „*mechanikai uton elkövetett zenei csendháborítással*” teszi „*lehetellenné*”, hogy ő kastélyát nyugalmát élvezhesse.

A szokatlan rendőrbírói tárgyaláson Lehár megismételte panaszait és kijelentette, hogy azok a zenei zenebonák, amik a szomszéd villából, vagyis a *gnaedige Frau* lakásából nemcsak naphosszat, de néha féléljszakán át is kihallatszanak, *egyenesen elviselhetetlenek* számára. Ha ennek vége nem szakad,

eladja a kastélyát és elköltözik innen.

A rendőrbíró megkérdezte a nagy zeneszerzőt, hogy *milyen zenedarabok voltak azok, amikkel a szomszédnő folyton zavarta őt*. A Mester azt felelte, hogy azt nem tudja, ilyesmire ő épp úgy nem figyel, mintha, mondjuk, egy üstfoltozó taktusra kalapálna.

A még romjaiban is csinos özvegy erre sirva előadta, hogy ő *mikor megludta, hogy Lehár idehaza van, direkt vásárolt egy gramofont, csupa Lehár-lemezekkel és azóta, a Mester iránti rajongásból folyton és kizárólag saját szerzeményeit játsza neki a kis masinán. Ha tudta volna, hogy Lehár kastélytulajdonos pert indít Lehár zeneszerző ellen, a világéért sem tette volna ezt*

és ezentul sem teszi. „*Ez a nagyok hálája*” — tette hozzá szípigva az alperesnő.

Lehár rettentő zavarában

dadogva kért bocsánatot az özvegytől, aki felmentve és boldogan lávozott.

A gramofont viszont megvették a Lehár-muzeum számára.

Arad közönsége

Ünnepi hangulatban várja az automata-telefon premierjét. — Szolgálatkész szakemberek faradhatatlanul oktatják a kezelésre az előfizetőket

Napról-napra jobban közeledik az az időpont, amikor a régi, sokatszidott „kurblis” távbeszélő készülékeket kivonják a forgalomból és a Távbeszélő Társaság üzembe helyezi új automata központját. A műszaki előkészületeken kívül természetesen nagy súlyt helyeznek a közönség tájékoztatására is, mert az önműködő szolgálat használatát a közönségnek jóeleve alaposan meg kell ismernie. A Távbeszélő Társaság izléses körlevelet küldött ma szét az önműködő szolgálat előfizetőinek, amelyben tanácsokat ad az új készülék használatára. A nyomtatvány első oldalán feltűnő módon figyelmeztet, hogy csak ez utasítások betartásával kaphatunk jó és minden tekintetben kielégítő távbeszélő szolgálatot, a továbbiakban pedig a következőkre hívja föl figyelmünket: Mindaddig ne formáljuk a kívánt számot, amíg bugó hangot nem hallunk a fülhöz emelt hallgatóban. Ha a készülék villáját lenyomjuk, a beszélgetés tartama alatt, megszakadt az összeköttetésünk.

A körlevél szövegének ismerete nélkül mindazok, kik önműködő készüléken nem beszéltek, valóban csak bosszúságot szereznek önmaguknak. Szívleljük meg tehát ezeket a tanácsokat, amint következnek:

HOGYAN HASZNÁLJUK A KÉSZÜLÉKET? Az óhajtott számnak a könyvben való megkeresése után emeljük fülünkhöz a hallgatót s ha a készülék bugó hangot ad, tárcsázzuk a számot. Ha a bugó hangot nem hallottuk, etgvük helyére a hallgatót és kis idő múlva ismétljük a kísérletet. Ha hangot ekkor sem hallunk, ez azt jelenti, hogy készülékünk hibás. Értesítsük azonnal a központi hibakereső osztályát.

MIKÉNT TÖRTÉNIK A TÁRCSÁZÁS? A kívánt számot úgy kell tárcsáznunk, hogy a zérót nem szabad elhagynunk. Amint a hallgatót felemelve jelentkezett a bugó hang, a kérdéses szám első számjegyét keressük meg és a korongot a tárcsa első részén levő akasztóig huzzuk. Itt elengedjük a korongot, amely önmagától ugrik vissza eredeti helyére. Most következik ugyanígy a második és a többi szám is, míg a kívánt állomás számát összeállítottuk. Ha észrevesszük, hogy tárcsázás közben hibát követtünk el, tegyük vissza a hallgatót a villára s néhány másodperc múlva kezdjük ismét a szám kiformálását.

HIVÓ JEL, FOGLALT JELZÉS, VAGY HOLT VO-

NAL. Amint a hívott számot tárcsáztuk, ismét hangokat hallhatunk. Egyenlő időközökben megismétlődő bugás azt jelzi, hogy a hívott szám csengője jelzi a keresést. Ennél erősebb és gyorsabb időközi zümmögés jelenti, hogy a szám foglalt. Ez esetben a hallgatót a villára helyezük vissza és később próbálunk kapcsolást keresni. Három rövid kis bugás gyors egymásutánban annak a jele, hogy a tárcsázott szám nem létezik, vagy holt vonalat kapcsolunk, amelynek végén nincs készülék. Meggyőződve arról, hogy nem tévedtünk a tárcsázásnál, keressünk összeköttetést a központ felvilágosítást nyújtó osztályánál, amelynek száma „03”, ahol készséggel szolgálnak tájékoztatással.

Senkisem proféta...

(BAIA-MARE.) București-ben a közelmúltban egy külföldi művész kiállított néhány darab szobrot. Ismert előkelőségek portréit. Ez a művész nem jobb, nem értékeesebb szobrász a közepes romániai átlagnál. Művészete egészséges kommersz-művészet. Kritikát is kapott. Ezzel le is zárúna minden.

Van azonban egy egész különös része is ennek a kiállításnak.

A kiállító művész bizonyos ajánlólevelekkel jött București-be, oda, ahol tucatjával vannak éhező, nyomorgó, nagyszőrű képzőművészek, festők és szobrászok, akik évszámra nem látnak egyetlen portrémegrendelést és krumplin, meg száraz kenyéren tengetik kétségbeesett életüket. Igen elismert regáti és ardeal-i művészek régen tudnak a nyomor, munkakedvüket, munkakészségüket kiszáritja a mindennapi kosztért való kilátástalan küzdőben. Megviselte őket a rongyokban jár. Műtermeikből, ha még nem lakoltatták ki, már a kilakoltatás utolsó stációi körül lézengenek.

De hiába kilincselnek fűnél, fánál, hiába bámulják a legmélvebb elismeréssel régebbi ihletett alkotásaikat. Hiába próbálnak aprópénzekért egy-egy portrét elkészíteni. Hiába reménykednek egy-egy megrendelésért.

Országos híré művészek nem képesek kapni egyetlen portrémegrendelést, egyetlen gazdag bankártól vagy bankárnétól vagy közéleti tényezőtől — bármennyire is fájat kenyérre és házbérre is kellene ezeknek s a fölényes tehetséges embereknek a munkarendelés.

És amíg hazai művészeink egyetlen rendelést sem kapnak, addig csodálkozva bámuljuk a külföldi

ajánlólevéllel érkezett szobrász isteni szerencsáját.

Nem tudjuk, a művészet vagz az ajánlólevél volt-e nagyobb hatással a román köz- és gazdasági élet tényezőire, de ha visszaemlékezünk erre a kiállításra, meglepetéssel kiálthatnánk fel, hogy zsákostól hozta a szerencse a pénzt a külföldi művészeknek. Mondják, akiket közelről érdekel s akik nagyon keserűen beszélnek erről a szerencséről, hogy néhány hónap alatt több mint félmillió leít keresett ez a külföldi szobrász a portrémegrendelésekkel București-ben olyankor, amikor az egész romániai nyomorgó művészársadalom ennek az összegnek a tizedrészét sem tudta előteremteni.

Nem akarunk semmiféle konkluziót levonni ebből a szerencséből, csak ara gondolunk, hogy talán ugyanazok, akik az ajánlólevéles művésszel a portréjukat megmintaztattak, ugyancsak modelt ülhetnének a nyomorgó romániai művészetnek is.

**Hiscen, ahol egy ilyen megajánlott portré elfér,
ugyanott akadhat egy zug, egy sarok, egy állvány
a megtagadott romániai művészek portréja számára is.**

Biztosak vagyunk benne, hogy a rendelők a mi művészeinktől legalább olyan jó portrét kapnak, mint amilyet a vendégművész készített.

Igaz, hogy a mi művészeinknek nincs előkelő ajánlólevelük... legfeljebb istenáldotta zsenialitásuk.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MEGSZÜNTEK a betétek elfogadására vonatkozó korlátozások a Casa Agricola de Păstrare Arad-Ceanadană S. A.-nál (Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál). A legfelsőbb banktanács március 31-iki ülésén a Casa Agricola de Păstrare Arad-Ceanadană S. A. (Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál) is megszüntette azon korlátozásokat, melyek betétek elfogadására vonatkozólag a banktörvény rendelkezése folytán ezen intézetnél is eddig fennállottak. Ezek alapján ezen intézet a Casa Agricola de Păstrare Arad-Ceanadană S. A. (Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnak) is módjában van mindenféle betétet elfogadni és betétkönyvet kiállítani minden megszorítás nélkül és így e tekintetben is ismét teljes mértékben ügyfeleinek rendelkezésére állhat. Megelégedéssel kell regisztrálnunk ezen hirt, mert a Legfelsőbb Banktanács ezen intézkedése is bizonyosága annak, hogy ezen régi, szolid arad-i intézet a konverzió okozta nehézségeit immár kiheverte és konszolidálását most már a hazai bankok legmagasabb fóruma is elismerte.

Legolesóbban vásárolhat a

Comisio-ban

„Dacia“ kávéházmellett

Razziát

a rossz szokások ellen

(TIMIȘOARA). Azokat a rossz szokásokat, amelyek távolról sem karakterbeli fogyatékoságok, hanem csak az emberbeli jellemének, mondhatnók külalakbeli hibái, legjobban a német „uniform” szó fejezi ki. Ezek az „uniform”-ok úgy lesekelnek körülöttünk, mint vetésre éhes verébhad. Ha nem hessegetjük szakadatlanul őket, ott teremnek és befészkelik magukat szokásainkba, olyannyira, hogy észre sem vesszük őket.

Pedig sajnálatos, de való, hogy embertársaink nagy átlagban inkább elnézik a jellembeli hibáinkat, mint kellemetlen szokásunkat. Ebből következik, hogy

vannak egyének, akiknek nagyszerű karaktere előtt meghajol mindenki, mégis kerülik őket, mert nem kellemes az együtt-lét velük.

Viszont olyan valaki, akiről, tudja, hogy a legkisebb vonzalmat sem érdemli meg, közkedvelt, mindenütt szívesen látott, mert sina, alkalmazkodó, jómodoru.

Legmagasabb társadalmi osztályhoz tartozó embertársainknál is tapasztalt rossz szokásokat nehéz volna felsorolni. Annyi van. Említ-sőnk még néhányat, amelyeket mondjuk a beszélgetés „uniform”-jai-nak nevezhetők.

Rossz szokás az, ha szakadatlanul beszélik a beszéd közben, egy hogy elszédül az, aki a beszélgetést hallgatni kénytelen. Vagy ha úgy belebeszélünk szomszédunk arcába, hogy az legszívesebben vállal közé huzná be a fejét. Rossz szokás a tulhangos beszéd, éppenny, mint a tulha-k. A motyogás, a szó végének elnyelése. Vannak, akik indolenciából nem ügyelnek arra, hogy helyesen fogalmazzák meg mondataikat. Elnyelik az alanyt, sokszor az állítmányt is „elizék”. Befelajdul a fejünk, amig megértjük őket.

Van eset, hogy beleszeretünk egy szóba. Többnyire ritkán használt kifejezésekbe és azt az unalomig ismétljük. Ismertem valakit, aki nem tudott egy mondatot elmondani a „bezege” és „jelezni” kifejezések nélkül. Annyiszor jelzett, mint egy forgalmas sínpár szemaforja és annyit bezeget, mint egy öreg motorbicikli. Kellemetlen, ha állandóan nevetgélve beszélünk, éppannyira a nyafogó és siránkozó hanghordozás.

A családban a jómodor óre az asszony. A gyermekek nevelése, főleg a jómodorra való nevelése, amely állandó jelenlétet, megfigyelést, női ösztönt kíván — az ő dolga. Az e-ső a jó példa. Legalább otthon ne lásson a gyerek követésre nem méltó példát, ugys elég neveletlenséget szed fel uton-utfélen. A folytonos figyelmeztetést, durva rászólást, büntetést nem tartom célravezetőnek. Azt megunyja a gyerek. Bösszantja. Legfeljebb azt érzük el vele, hogy kerüli a társaságunkat és ha jelenlétünkhen vigyáz is magára, hátunk mögött megint csak beleszik a hibába.

Szövetséget kell kötni vele rossz szokásai ellen. Ha értelmére

hatunk, megmagyarázzuk neki, hogy miért csunya ez, vagy amaz, példát hozunk fel, esetleg jutalmat tűzünk ki eredmény esetére, inhibícióját állítjuk sorompóba. Ha saját erejéből legyüri hibáját, büszke lesz rá. Így felvertezzük arra az esetre is, hogy újabb „unform” jelentéket.

Gyakori, hogy férfiak a házasesetben elhagyják magukat és mindenfélét megengednek maguknak otthon, amit eddig megrótnak másoknál. Itt is az asszonynak kell örködni. Félő, hogy „az ur a ház-nál” észreveszi, hogy nevelni akarják. De tapintattal és ravaszsággal sok mindent el lehet érni.

Néha egész társaság hangját és modorát áthangolja egy asszony, anélkül, hogy a körülötte lévők azt észrevennék.

A társadalmi modor az utolsó években vesztett finomságából. Az emberek követlenebbek és természetesebbek lettek. De nem szükséges, hogy egyuttal közönségesekké váljanak. A Balzacok, a faragatlan ós-zsenik, az anfant teriblek, a neveletlen flapperek divatja lejárt a magát.

Ma a lengzseniálisabb embernek sem nézik el, ha izléstelenül viselkedik. Goethe emberfeletti irodalmi és egyéb teljesítménye mellett réért arra is, hogy szép tiszta másolatban néha szélrajzocskákkal ellátva hagyja az utókorra munkáit. A belső érték mellett fontos a külalak. Ha valaki zseniálisán gondolkozik és cselekszik, viselkedjen egyuttal esztétikusan. Könnyebben elsajátítja az apró modorbéli követelményeket, mint kevésbé tehetséges ember.

A jelenkor töredéke több példát mutat be olyan emberekből, akik a legalacsonyabb sorból emelkedtek fel a legmagasabb pozícióba. Modoruk jobb, mint azoké, akiknek kifogástalan gyerekszobájuk volt.

Néha a legapróbb dolgok vannak befolyással világeseményekre.

A jómodor kulturát teremt, megszereti az emberekkel a civilizált életet, a szép életet. Ennek pedig alapfeltétele a béke. Az asszonyok a világbéke érdekében dolgoznak, amikor saját és embertársaik „unform”-jai ellen vivnak láthatatlan küzdelmet.

MEGHÍVÓ. A Corporație Comerțianților din Arad, Arad-i Kereskedelmi Testület összes tagjait tisztelettel meghívjuk évi rendes választó közgyűlésünkre, amelyet egyesületi nagyteremünkben 1937. évi április 18-án, délelőtt 11 és fél órakor tartunk meg, ha azonban ez a közgyűlés határozatképtelen volna, akkor külön meghívó nélkül az egyidejűleg es nygyazon helyiségbe kitűzött 1937. évi április 25-iki napon délelőtt 11 és fél órakor a megjelenők számára való tekintet nélkül tartjuk meg. A közgyűlés tárgysorozata: Az elnök megnyitója, jelentés az 1936. évről, zárszámadás jóváhagyása és felmentések, költségvetés az 1937. évre, elnök, tisztikar és választmány megválasztása három évi időre, a kereskedelem aktuális ügyei, indítványok, ha alapszabályszerűen beadatnak. Nagyfotosságu közgyűlésünkre az összes tagok pontos megjelenését kérjük. Domán Sándor elnök, dr. Szöllösi Zsigmond főtitkár.

Mi van a levegőben?

(TIMIȘOARA.) Hivatalos helyen állítják, hogy városunk lakosságának egészségügyi állapota éppen nem a legrózsásabb. A városi főorvosi hivatal persze minden követ megmozgat, hogy segítsen ott, ahol lehet és javítsa a halálozási és betegségi statisztikát.

Ebben a kérdésben beszélgetést folytattunk az ismert hatósági orvossal, aki többek között az utóbbi időkben azt vizsgálja, hogy

mi van a timișora-i levegőben?

Hogy félreértés ne essék, nem holmi a levegőben szálladozó rémhírek kutatásáról van szó, hanem tényleges légvizsgálatról, annak a megállapításáról, hogy mennyiben pusztítja egészségünket az, amit belegezünk a timișoara-i uccán.

Ezek a levegővizsgálatok még kezdetleges stádiumban vannak, de annyit máris sikerült megállapítani, hogy

a város levegőjének megjavulása csak akkor várható, ha a mindjobban e terjedt központi fűtések fűtőberendezése és az egyes háztartások fűtésének technikája megjavul.

Az ember nem is gondolná, hogy a modern technika vívmánya, a központi fűtés megfertőzheti egy város levegőjét.

De persze nem egyedül és kizárólag a fűtés körül van baj Timișoara-n, ebben a rohamosan épülő városban. Azt is megállapította informátorunk, hogy a pályaudvaron manővröző mozdonyok is fűtyülnek a timișoara-i polgárok egészségére. Olykor valóságos füsttengerbe borítják az állomás környékét. Szennyezi a levegőt az uccák burkolatának pora is, amelyet a szeles időkn kívül erősen fokoznak a közlekedési járművek. A hatósági orvosok megállapították, hogy a téli hónapokban, amikor a hideg miatt az uccák locsolása nem lehetséges, a levegő portartalma fokozódik és főképen ködös időben a füsttel, korommal keverve kellemetlenné teszi a város levegőjét.

Ezek a megállapítások egyelőre nagy általánosságban mozognak és állítólag csak most készül belemélyedni a város főorvosi hivata a timișoara-i levegő részletesebb vizsgálatába. Tudomásunk szerint elsősorban azt szeretnék megállapítani, hogy

mennyi a timișoara-i levegőben a kénsav?

Ez ugyanis az az anyag, amely az emberek tüdejét teljességgel tönkre teszi, mint láthatatlan ellenség

megrövidíti a timișoara-iak életét.

Nagyvárosok mintájára kivizsgálják majd, hogy melyik utburkolat a legportatlanabb, tehát a legegészségesebb? Mikor minden kész, akkor kerületről-kerületre, uccáról-uccára, szinte házról-házra mennek.

Tudni akarja a főorvosi hivatal, hogy hol és miért egészségtelen a timișoara-i levegő?

Megvizsgálják a gyárak, kisebb és nagyobb üzemek, műhelyek, iskolák levegőjét.

Természetesen ez a munka hosszú időt vesz igénybe és nagyon

lekkismeretes, felősségjeljes utánjárás kíván. Az eredmény minden-
kit érdekel, de még kíváncsiabbak vagyunk arra, hogy
a megálapítások nyomán történnek-e olyan intézkedések,
amelyek a város levegőjét megjavítják?

Az új bevásárlási hitelszervezet Arad-on

Mint értesülünk, az Arad-megyei Takarékpénztár, Arad elvállalta a Solidaritatea S. A. R. bucurești-i társaság arad-i képviselőtét. A Solidaritatea részvénytársaság, amely eddig is az ország nagyobb városában már hosszabb idő óta igen élénk tevékenységet fejtett ki, most az arad-i piacot szervezi be elsőrangban kiépített rendszerével,

mely módot nyújt a társaság tagjai sorába belépő közönségnek, hogy vásárlásait csekkfüzetek alapján hitelben, havi részletfizetésekre készpénz áron eszközölhesse.

A Solidaritatea vásárló tagjait ezidőszerint Arad-on a következő cégek szolgálják ki:

Divat-, textil- és szövetáru

Weiss Alexandru
Delman & Co.

Wiesel Herman

„Goldhaus”

Ruttkay & Botyc

Goldstein Ludovic

„Postavul”, Arad, Bul. Regi-
na Maria 16.

Kötött, szövött, divatárak:

Strasser J.

La „Barza”

Ludovic Goldstein

Illenz & Friedrich

Férfidivat:

Goldstein Ludovic

Készruhák:

„Aurora”

Stupariu S.

Kalapok:

„Ibolya” Salon’ női kalapok

„Iliosi” férfi és női kalapok

Szőrmeáruk:

Elemér Rosenzweig

Cipő:

Aconiu Vasile

„Dacia”

Sándor Ștefan

Úriszabók:

Cseke Ioan

Csont

Női szabó:

Révész Magda

Parfumeria, drogheria:

Drogheria „City”

Parfumeria „Elite”

Gyógyszertár:

La „Providența Divina”

Optikai cikkek, ékszerek,

órák:

Gartner Iosif

Könyv-, papíráruk:

„Cultura”, Arad

Az eladó cégek ezen listája állandóan bővül.

A Solidaritatea csekk tulajdonosainak díjtalan. Közeli felvilágosításai a fenti arad-i cégeken kívül be sokat a Solidaritatea S. A. R. Bucaresti-társaság arad-i képviselője, az Arad-összeköttetésben álló cégektől Bu-megyei Takarékpénztár, Arad, Bul. bucurești-ben, Timișoara-n, Ploiești-n, Regina Maria 22. (telefon: 124—stb. is eszközölhetik. Felépés váltó-125) az érdeklődőknek készségesen garancia nélkül történik és telje-nyújt.

A hét művészi eseményei

Rovatvezető: **Ungár Imre dr.**

Katonazenekari hangverseny

Valami, amit ebben a formában még nem hallottunk Arad-on. Ténylegesen 160 taggá bővült zenekar, de vonósok nélkül. Ez még egymagában nem volna különös, hanem Schubertet — a h-moll szimfoniát — vonósok nélkül előadni, az már igen! Mert a schuberti lágy szentimentalizmus speciális kantilenait a kitűnő karmester minden hozzáértése és igyekezete sem tudja pótolni. Botto Romulus hadnagy-karnagy képzett, lankadatlan energiájú, minden aprólékosságra figyelmes vezető, aki a partitúrák finomságait nemcsak alaposan ismeri, de ki is tudja hozni; és ha jobb anyag állana rendelkezésére, tökéleteset tudna produkálni. Az arad-i gyalogezred, az oradea-i csendőrzeenekar és az arad-i rendőrzeenekart egyesítette, hogy szakadatlanul gyakoroltatva őket a várbán, Oradea-n és a rendőrségen egyaránt, végül is mind a 160 embert összehozza. Nagy, nagyon nagy teljesítmény volt ez, mely minden dicséretet és támogatást megérdemelt. Iia a zenészek tudása és a hangszerek kvalitása emelhető, akkor Botto karmester még nivósabbat fog előadhatni. Wagner Rienzi nyitánya hatalmas erővel érvényesült, hasonlóképen Tsaikowsky harsó szimfóniája. Hangulatosak Lázárescu és Paschil nemzeti román egyvelegei. Legstilusosabban hatottak azonban a karnagy eredeti indulói, miket a nagy tápsokra ráadásképen adott. Hiába, a katonazenekarok stílusának a katonai marsok fekszenek legjobban. Itt érvényesült valójában az orcheszter teljesítőképessége. Külön kell megemlékezni Iancu Cornel rendőrkvesztorról, aki minden lemosolygás és kételkedés közepette a semmiből olyan rendőrzeenekart kreált, amely immár hangversenyképes.

Ünnepi hangverseny

Talán azzal kezdem, ami volt. Mütter Müller József évtizedeken keresztül szerető gondnal vezette az arad-i egyházi zenét, a templomi ének és zenekart. Minden más elfoglaltságnál nygobbra becsülte, többre tartotta, hogy egy-egy ünnepélyesebb mise szépségét az egyházi zene művelésével emelje. De őt is elérte a korról járó gyengélkedés. Így kellett Mütter Müller Józsefnek most első ízben lemondania. „Senki sem pótolhatatlan”, a politikai gazdaság jelszava és ez átértelmezhető a művészetekre is. Ily módon talált Mütter Müller is méltó helyettesre és utódra Karacsonyi István dr. minorita szerzetesben. Ez a fiatal, ambiciozus, lankadatlan szorgalmu pap az adott körülményekhez viszonyítva tökéleteset produkált. Or-

gonna, ének és orkeszterrel vezényelte a husvéti ünnepek alkalmából Demény új szegedi miséjét, Springer: Pasca nostru-ját és Goller: Offertoriumát. A szólóéneket Várfalvi Elza, Lengyelne, Ottrok és dr. Fetter Elemér énekeltek dicséretesen. A fiatal, bizalmas sugárzó nyugodt karmester pedig — aki különben állandóan képi magát tovább — olyan egyéniség, akire nemcsak rábizni lehet az egyházi zene irányítását, de aki azt bizonnal erőben, nívóban, művészi szépségben csak tovább fejleszteni fogja. Meg kell emlékeznünk Kaletzky Vilmárról, aki évtizedes rutinjával vezeti az orgonaszólamot.

Goldschmidt + sorsjegy = 1.000.000

A legutóbbi nyeremény kifizetése az arad-i Goldschmidt-bankban érthetően megerősítette a nagyközönség bizalmát nemcsak az állami osztálysorsjáték, de elsősorban a Goldschmidt-bankhoz iránt. Az a feltűnő gyakoriság, amellyel Fortuna istenasszony a Goldschmidt-sorsjegyek szerencsés tulajdonosai között jelentkezik, a lehető legbiztosabb jel a jövőre nézve is. Ma már el lehet mondani, hogy valósággal hagyományos szerencse kíséri a Goldschmidt-bankhoz sorsjegyeit. Ehhez a döntő tényezőhöz tegyük még hozzá a bankházban tapasztalt előzékeny, figyelmes kiszolgálást, a nyeremények pontos, gyors kifizetését és akkor megérthetjük, hogy az, aki sorsjegyet akar vásárolni, miért gondol azonnal és ösztönösen a Goldschmidt-bankra. A mostani osztálysorsjátékok egyébként érdekes. Uj misztikum övezi: a játék a 13. számot viseli. Most tehát végre eldőlt a sokat vitatott probléma: kinek jelent szerencsét a titokzatos 13 és kinek nem. Aki bizik a féltelmetes 13 titokzatos erejében, az a legjobban teszi, ha a Goldschmidt-bankházban szerzi be sorsjegyét. (x)

AZ ARAD-I CHEVRA KADISA f. hó 18-án d. e. fél óraker tartja évi rendes közgyűlést a zsidó hitközség tanácstermében, amelyre az összes tagokat tisztelettel meghívjuk. *Tárgysorozat:* 1. Évi jelentés. 2. A Chevra Kadisa 1936. évi zárszámadása. 3. A Szeretetház 1936. évi zárszámadása. 4. A számvizsgáló bizottság jelentése. 5. A Chevra Kadisa 1937. évi költségvetése. 6. A Szeretetház 1937. évi költségvetése. 7. A számvizsgáló bizottság megválasztása. 8. Kölcsönkötvények kisorsolása. Arad, 1937 április hó. *Lakatos Aladár* s. k., hitközségi elnök, a Chevra Kadisa védnöke.

MINT TÉLEN A LAKÁS KÁLYHA NÉLKÜL, olyan az üzlet vevő nélkül. Új vevőket ma már csak jó szabadtéri reklám által szerezhetsz, mert bármilyen jó árut tart vagy készítesz, nem tudja értékesíteni, ha nem propagálja. Az

ORSZÁG-VILÁG „AGGE” REKLÁMOSZTÁLYA
elősegíti igyekezetét és készséggel bocsátja rendelkezésére tapasztalatait.

NÉZZÜK CSAK KÖZELEBBRŐL...

Hedwig Courths-Mahler hetven esztendőös lett. Az az érzésünk, hogy a Mahler asszonytól eltávolodott olvasók meghökkenve fogadják a írni: „még csak 70 éves?” És sokan csodálkozva jegyzik meg: „Hogyan? Courths-Mahler még él? Ki hitte volna?” Pedig él és ír. De olyan, mintha nem élne és nem írna. Az a világ, amelynek édeskés, kispogári vágyálmait ez az asszony regényekbe realizálta, már leltűnt, illetve a világ másról álmodik, vagy egyáltalán nem is álmodik. Azok a fennhéjázó, zordon szülők, akik Hedwig asszony regényeiben makacsul utját állták, hogy Hildegard lányuk az egyszerű, de becsületes földbirtokos-báróé legyen, ezek a zordon szülők manapság nem állnának utjába a fiatalok boldogságának még akkor sem, ha az egyszerű, de becsületes ifju havi 80 pengőt keresne szellemi szükségmunkával és a faikavadászat hallali-kürtje helyett második szaxofont fujna a mellékkuccai kávéház zenekarában. A courths-mahleri álomvilág 30 évvel eze ölti legalább mint álom realis volt: ma ilyen már álmodni se lehet, tul van a fantázia határain, groteszk paródiának hat. Az Isten éltesse Hedwig asszony, de ne írjon többel! A világ ujra és ujra megfiatalodik. Maga pedig öreg maradt. Legalább hétszáz éves. Ha ír, olyan, mintha kísértetek irnának háborzongató szeánszon, amit a tárgyilagosa világ szivből kinevet.

Amerikában filmre vették Remarque „és azután...” c. háborus regényét. A harctéri jelenetekhez való bombákat használtak és egy ilyen bomba széttépett egy Georg Daily nevű színészt. A spanyol polgárháboruról azt irták a katonai szakértők, hogy a repülők megbuktak: a bombavetők nem tudnak pontosan célozni. Ezt szegény Georg Daily is bizonyíthatná: a bombavetőgépekről nem oda esik a bomba, ahová szánták. De mit segít ez a tény azokon, akiket ilyen véletlen bomba öl meg? A katonai szakértők szerint a fővárosok stratégiailag fontos pontjait nem lehet a magasból biztosan eltalálni, a bombák sokszázméteres hibával a környező házakba csapnak. És ha én a környező házakban tartózkodomX Akkor azt mondja a pilóta, hogy, pardon, tévedés? Mint kulturlény akceptálnám a bocsánatkérést, de, sajnos, már nem halhatom.

A francia ógyugyáros, Schneider ur, állítólag hamisan próbázott, vékony páncéllemezeket szállított a hadseregnek. Az ügy zavaros, valami családi viszály támadt Schneider és Creusot-ék között, de lehet, hogy ez nem is igaz. Csak egy igaz, hogy a páncéllemezek hamisak voltak. Kezdetben volt a papirosbakkancs, most itt vannak a papiros hadihajók. Ha így megy tovább, beteljesül a pacifisták álma: hamis bombák, amelyek vasszilánk helyett törmeléksokoládét szórnak szét, papiros dum-dumok, mustárgáz helyett kéjgáz, puskapor helyett szénpor és nitrogycerin helyett közönséges glycerin, kézapolásra. És ebben az esetben a hadviselő sorkatonaságnak is jól menne, nemcsak a hadiszállítóknak.

SPORT

ország-világ szerte

rovatvezető: Reicher Jenő dr.

S. O. S.! a politika kikezdi a nemzettek közötti sportbarátságot...

(ARAD.) Minden jogcim megvan rá, hogy az első adódott alkalommal sorompóba álljon a nemzetek közötti sportszellem és sportbarátság, mert a politika rákfenéje, a diplomácia boszorkánykonyhája, — az emberek testvéri együttműködésének ezt a területét: a sportot sem kinéli mar. Gondolkodóba kell esni és az illetékes vezető faktoroknak máris cselekedni kell, mert ha ez az első beavatkozás, a politikai szempontoknak ez az első merénylete és orvtámadása a sportszellem és a nemzetközi sportegyttműködés ellen sikerül, — máris tisztában lehetünk azzal, hogy egy újabb nagy csalódás éri a szépet és „örök emberiért” lelkesedő és dolgozó idealizmust, a sport pedig lezüllik és lealacsonyodik azok közé a nemtelen és távolról sem izléssel választott eszközök, módszerek és pörkölt játékmódok közé, amelyekkel a politikusok politikájuk és politizálásuk infernalis színjátékait a kulisszák mögül igazgatják.

Valóban elképzelhetetlenül messze távolságokban áll két, magábanvéve még természetüknél fogva is egymástól különböző nemzetközi esemény.

Az egyik nemzetközi esemény: a politika birodalmába tartozik — és már befejezetten meg is történt. A másik esemény távol áll minden alantas és önző, vagy legalább is mindenfajta idealizmustól mentes politikumtól, de ez viszont az első — a politika eme nemzetközi eseménye miatt — nem következhetett be.

Tisztábban és világosabban szólva:

Cyano gróf, Mussolini vő-külügyminisztere Belgrádban járt, hogy a diplomáciai világ általános nagy megépetésére, váratlanul barátsági szerződést kössön az eddig Itáliával eléggé feszült viszonyban élő Jugoszláviával. Csak természetes, hogy a reakció a francia diplomácia

Játszanak
bizalommal a **Colectura Oficiala**
Cluj-i Strada **Főszékhelyénél**
Reg. Maria 46

Flók: Arad, Strada Bratianu 3.

berkeiben erőteljesen megnyilatkozott. Pajtóhadjárat, izgatott és izgalmas diplomáciai jegyzékváltások, politikai nyilatkozatok a szokásos velejárói az ilyen jelenségeknek.

Most azonban egyéb is történt. A zöld asztal mellől áttovődött a feszültség a zöld gyepre is: Az április 11-ére tervezett francia-olasz válogatott futballmérkőzés elmaradt. A francia labdarugószövetség udvariasan bár, de határozottan — esetleges párisi tüntetéseket elkerülendő — nem tartotta kívánatosnak a válogatott olasz tizenegy pályáralépését.

Hogy savoyai címer nem barátkozik e pillanatban a francia gloéze-val: az érthető, hisz arra szolgál, a célból el és virul a diplomácia, hogy minél mélyebbre ássa a szakadékokat, építse a mesterséges válaszfalakat a népek között. De mi köze a törinói centercsatárnak és az amiens-i balhátvédnek ahhoz, hogy milyen finom ételek szerepeltek Pál herceg diplomáciai ebédjén, melyet az olasz misszió számára adott.

Bizony és bizvást nem szabad és nem lehet ilyen jelenség mellett szótlantétlenséggel elhaladni. A sportbarátságba, a nemzetek közötti és nemzetek fölötti sporttestvériségbe mételey esett.

A politika semmit sem kimél — természetéhez híven — rombol és rombolni fog ott is, ahol eddig minden gondolat, törekvés és szándék csak az építés és a jótakarás jegyében szüüetett és történt.

Sporthíradás „villámhírekben“

Április 13.-a nagy napja lesz a román labdarugócsapatnak Bucuresti-ben. Országunk válogatottjai mérik össze erejüket Csehszlovákiával.

Az elhunyt hét két szenzációja a két nagy favorit és a tavalyi bajnok: Bipensia veresége volt. Cluj-on az „U” a Venust intézte e 2:1 arányban 0:1-es félidő után. Timisoara-n a Chinezul elleni meccsen az AMEFA értelmetlen nemtörődőséggel és indiszpozícióval küzdő csapata 3:1 arányu vereséggel — önmagát.

Most már bizonyos, hogy a KK-ban a román bajnok csapat ját-

**Ardeal legfrissebb
híreit az 52 éves**

ARAD-I KÖZLÖNY

hasábjairól olvashatja

Fizessen elő az

Arad-i Közlöny-re

Hirdessen az

Arad-i Közlöny-ben

szik csupan. Első ellenfele a magyar profiligá 3-ik helyezette — előreláthatólag az Újpest vagy a Phöbus lesz.

Az április 11-iki forduló szintén nem volt mentes meglepetésektől. A Venus sima győzelemmel 4:1 arányban állította meg a Victoriát győzelmű sorozatában, a Rapid azonban rácsfolva multheti arad-i szereplésére, 1:0 arányú vereséget szenvedett az újból magáratallt Rispensiótól. A CAO 3:3 eldöntelent vívott Cluj-on az „U”-va, a Chinezul pedig 2:2 arányban Oradea-n a Crisana-val.

Az arad-i rangadót az AMEFA 3:1 arányban nyerte a Gloriával szemben. A mérkőzésen Batrin válogatott formát játszott és 2 gólt is ő rugott, míg a Gloria elleni 11-est Praszler helyezte be. A Gloria egyellen gólja Mercea lábáról esett.

Április 18-án mérkőzik Bucureşti-ben a román válogatott tizenegy a Csehszlovák válogatottal.

Magyarország csapata 5:1 arányban verte meg a svájci válogatottat.

Az arad-i AMEFA—Gloria meccsen központi megfigyelőként Costel Radulescu is jelen volt és valószínű, hogy Szaniszlót halfnak ajánlja a csehek elleni román válogatottba. Szerintünk Praszler mai formája is jó ajánlás lenne a nemzeti reprezentatív csapatba.

Ardeal és Banat legelterjedtebb magyar napilapja a

Temesvári Hirlap

**megjelenik naponta, vasárnap
kivételével, a déli órákban**

C. K E M É N Y

Modern éimfestészet

készít minden e szakmába vágó dolgot

Bul. Regele Ferdinand 11.

Ujbor 6.50 Lei

1932 évi fehér és vörös ó borok, asszu, ürmös kapható

Messer borpince

Str. Stoiescu 7 szám
Ref. templom mellett

Modern mübutorok készen és megrendelésre
állandóan kaphatók

„CONCURENŢA” asztalos-üzem

Bul. Regele Ferdinand 15.

(Pozsgay-ház)

BÉLYEGGYÜJTÉS

Készül a jugoszláviai országos kiállítás speciális ujdonsága

Belgrádból jelentik: Az I. országos bélyegkiállítás előkészületei nagyban folynak. A rendezőbizottság megegyezett a belgrádi egyetemmel és a megbeszélések szerint a kiállítás az egyetem foji fakultásának palotájában lesz, ahol nyolc óriási termet rezerválnak a bélyegkiállítás céljaira.

A garanciaalap a múlt hónap óta 30.1000 dinárról 45.000 dinárra növekedett, közte szerepel a szubotici „Bácska” bélyeggyűjtőegyesület 300 dináros kölcsöne is.

A kiállítással kapcsolatosan természetesen a legnagyobb érdeklődés a kibocsájtandó bélyegsorozat iránt nyilvánul meg. Ezzel kapcsolatban az országos szövetség hivatalos lapja, a „Filatelista” azt írja, hogy a postaügyi minisztériumon véglegesen még mindig nem döntöttek az ügyben, de az egész bizonyos, hogy az ujdonság, amely bélyegblokk lesz és 4 értéket tartalmaz, az új bélyegnyomda gépjein

készül réznyomásos eljárás szerint. A klisék acélmetszetűek lesznek. Az ujdonság egyes értékei minden valószínűség szerint: 0.75, 1.50, 2 és 4 dinár névértékű, amelyhez hozzájön a felár a Szavez javára, amely 0.75, 1.50, 2 és 2.50 vagyis 6.75 dinár. A sorozat összára tehát 15 dinár.

A postagazgatóság eddigi gondolásai szerint az egyes értékek nemzeti viseletbe öltözött nőket mutatnak be, a rendezőség berkeiben pedig az a nézet alakult ki, hogy mivel a posta mindössze 80.000 sorozatot engedélyez, egy-egy látogató legfeljebb két sorozatot kaphat. Amennyiben nem adnák el az egész készletet, úgy azt a nagyobb jugoszláv postákon árulják.

Nem hisszük, hogy erre sor kerül, mert úgy belföldön, mint a külállamokban óriási érdeklődés nyilvánul meg az ujdonság iránt, amely valószínűleg még a megnyitás napján elfogy.

Bélyegzés filatelista célokra

Belgrádból jelentik: A postaügyi minisztérium 7826 számú, 1937 január 30-ikán kelt határozatával elrendelte, hogy március 1-től kezdve minden állami postahivatal vagy szerződöttetett ügynökség filateliai célokra lebélyegzéseket végezhet a bélyeggyűjtők kérésére a következő feltételek mellett:

1. Csakis forgalomban levő bélyegeket lehet lepecsételtetni. Forgalomból kivont bélyegek lepecsételése szigorúan tilos.

2. Csak a salternál vásárolt bélyegek kerülhetnek lepecsételésre azonnal a vétel után, aznapi bélyegzővel. Tilos a postára vitt bélyegeket lepecsételtetni és tilos más keletet használni a közegeknek, mint amilyen a filatelistáknak a postán jelentkezése napján használatos.

3. A lebélyegzésre szánt bélyeg papirosra ragaszva, vagy anélkül is le lesz pecsételve, de mindig vagy két összefüggő, vagy négyesblokk alakjában. A pecsételés céljaira mindig csak egy lebélyegzése jöhet fi-

gyelemben, a négyesblokknál úgy, hogy mind a négy értéket érje.

4. A bélyegzőnek tisztának, olvashatónak és érthetőnek kell lenni. A posta köteles a bélyeget előzőleg gummilapra helyezni, hogy a lebélyegzés minél tisztább legyen és

ezenkívül köteles a bélyegzőt és párnafestéket is állandóan tisztán tartani.

A fenti rendeletet a filatelista szövetség szorgalmazta és az nagy meglepetést keltett a jugoszláviai gyűjtők körében.

Egy amerikai bélyeg- ujdonság karrierje

Az amerikai filatelistákat kinos, de részleteiben páratlanul érdekes esemény tartja izgalomban. Délis politikai körök legnagyobb megdöbbenésére, egy ellenzéki képviselő javaslatára egyhangulag kimondta, hogy tiltakozik Washingtonban Carolina állam parlamentje ugyan a most forgalomba hozott „Army” bélyeg ellen, amely Sherman tábornokot ábrázolja.

A dél-carolinai parlament határozati javaslatát azonnal továbbították Farley postavezérigazgatóhoz, aki azonban a központi kormány illetékes közegeivel végzett megbeszélés után továbbra is érvényben hagyta az „Army” bélyegeket. A kormányhatározat nagy elkeseredést váltott ki a dél-carolinai idősebb polgárok körében, akiknek emlékezetéből nem lehet kitörölni az 1865. évi eseményeket.

1864. és 1865-ben teljes erővel tombolt az amerikai polgárháború, amely a rabszolgák felszabadítása miatt tört ki az északiak és déliek között. Az Egyesült Államok déli vidékein levő óriási ültetvényeken rabszolgákkal dolgoztattak és az északi parlament, amely eltörölte a rabszolgaságot, a déli ültetvényesek léteérdekeit fenyegette. Sokáig változatos szerencsével folyt a háború, végül is az északiak több helyen döntő győzelmet arattak. Az északiak egyik tábornoka, William Tecumseh Sherman, röviddel a polgárháború befejezése előtt csapatai-

val bevonult Columbiába, Dél-Carolina állam fővárosába, amellyel nem valami keztűs kézzel bánt el. Így többek között felgyújtatta a várost és a parlamentet is. A Columbiában járt idegenek szerint a tűzvész nyomai még ma is meglátszanak a parlamentépület egyes részeiben.

Az amerikai kormány januárban elhatározta, hogy az unió hadseregének és tengerészetének százéves fennállása alkalmából bélyegeket ad ki. Még is jelent két érték, az egyik a haditengerészet (Navy), a másik a hadsereg (Army) emlékére. Az utóbbi bélyeg ellen tiltakozott a dél-carolinai parlament és Smith képviselő, aki a javaslatot beterveztette, többek között a következőket mondotta: „A yankeek szerint Sherman generális jó fiú, csak a columbijai tűzvész alkalmával járt el kisése elővigyázatlanul... Könnyen lehetséges — folytatta a képviselő — hogy a yankeeknek igazuk van, az én véleményem szerint azonban Sherman közönséges fosztogató volt...”

A columbijai polgárok elhatározták, hogy az „Army” bélyeget nem ragasztják leveleikre és inkább nem irnak levelet, de a gyűlölt Sherman-kultuszt nem ápolják. Természetes, hogy ez a határozat nem volt egységes, mert a dél-caroliniai filatelisták a hagyományokkal nem törődve, igen nagy mennyiségeket

vásároltak össze a jubileumi értékekből.

A varázsnak tehát vége és amint látjuk, a dél-carolinai filatelisták nagy tábora megbocsájtott Sherman

generálisnak, aki mégis csak hős volt és magasabb emberi célokért: a rabszolgák felszabadításáért küzdött.

Th. S.

Condoni bélyegkereskedők c/a Liberia köztársaság

A brit bélyegpiacokon a legutóbbi hónapokban nagymennyiségű libériai portóprovizor bukkant fel, amelyet svájci kereskedők helyeztek el Angliában. A szigetország kereskedői szívesen vásdrollták a rendkívül olcsó bélyegeket, mert ezek különösen az ifjuság körében örvendenek nagy népszerűségnek. Néhány cég, mely a berni világposta-szervezetnél érdeklődött a felülnyomások iránt, azt a meglepő választ kapta, hogy a libériai postaigazgatóság bélyeghiány miatt kénytelen volt néhány régebbi emissziót átnyomtatni. A legérdekesebb dologban az, hogy az afrikai köztársaság postája hivatalosan januárban adta ki az újdonságot, holott ezekkel a provizorokkal már novemberben el volt árasztva a nyugateurópai bélyegpiac.

Érthetetlen, hogy ezek a bélyegpek a kibocsájtást megelőző hónapokban már forgalomba kerülhettek. Az egyetlen elfogadható magyarázat az, hogy a libériai postának Európában megbizottja lehet, aki a köztársaság bélyegeit óriási mennyiségben dobja piacra. Ez a körül-

mény is bizonyítékul szolgálhat arra nézve, hogy mennyire nem tekinthető komoly bélyegegnek Libéria kiadványai, amelyeknek egyes tengerentuli szakértők nézete szerint legalább 95 százaléka spekulációs bélyeg, azzal a céllal, hogy az országnak hasznot hajtson.

Az angol bélyegkereskedő cégek egy csoportja most akciót készít elő a libériai postaigazgatóság megrendszabályozására. Bármennyire is megvan a komoly alapja annak, hogy a kereskedők állást foglaljanak a libériai bélyegkiadványok ellen, az angol gyűjtők nem támogatják ezt az akciót, mert aki ismeri Libéria bélyegeit, az tudja, hogy majdnem minden egyes érték tanulságos rajzokat ábrázol, amely nagyban emeli a gyermekek természetrajzi és földrajzi ismereteit, másszóval az ifjuság körében népszerűsíti a bélyegyűjtést. Éppen ezért Libériának meg kell bocsájtani azokat a filatéliai eltévelygéseket, amelyek komoly bélyegkiadó államoknál kissé szokatlanok.

HIRLAP

a legelterjedtebb magyar
kisebbségpolitikai napilap

A R A D,

Str. Meşianu 1. — Tel. 97.

**Magyar elterjedtségénél
lova a legeredményesebb hirdetési orgánum.**

HIREK

ANTAKIA. A világ filatelistái nagy érdeklődéssel figyelték a török-francia konfliktust, amely végül is a Népszövetség bölcs határozatával békés elintézését nyert. A genfi határozat értelmében Franciaország, mint Szíria mandatárius hatalma, széleskörű önkormányzatot adott az alekszandrettei kerületnek, amelynek lakossága túlnyomó többségben török. Az autonómia minden téren megmutatkozik, így a postaszolgáltatásban is. Az alekszandrettei kerületet Genfben Lattakiának keresztelték el. Ez az elnevezés nem új, mert már az ókorban is ilyen név alatt ismerték a Földközi tengernek ezt a részét. Lattakia most a Népszövetség jóvoltából külön postaigazgatóságot kapott, amelynek joga van külön bélyegeket kiadni. Az új lattakiai postabélyegek Párisban készültek el.

ATHÉN. Görögország óriási pompával készül megünnepelni az athéni egyetem fennállásának századik évfordulóját. Az ünnepekből a posta is ki fogja venni részét, amennyiben 3 drachma névértékben bélyeget ad ki, amely az athéni egyetem palotáját mutatja be. A jubileumi érteken kívül rendkívül érdekes normális bélyegsor is napvilágot fog látni. Ez a sorozat 5, 10, 20, 40, 50, 80 lepta és 1, 2, 5, 7, 10, 15 és 20 drachma névértékű. Valamennyi antik műemléket ábrázol és így a görög filatelisták bátran állíthatják, hogy ezen a so-

rozaton a klasszikus föld egész története végigvonul.

NEWYORK. Az amerikai gyűjtőket nagy botrány foglalkoztatja, amely Mr. Burke Newyork állam-beli postaigazgató személyével kapcsolatban keletkezett. Az amerikai posta ugyanis 1936 december 15-én hadsereg és haditengerészet emlékbélyegeket adott ki és mint az az Egyesült Államokban szokás, óriási propagandát és reklámot fejtett ki az ujdonság népszerűsítése és kelendőse érdekében. Amikor ezek a bélyegyek forgalomba kerültek, az amerikai postahivata okban hihetetlen forgalom támadt és statisztikai adatok szerint csak az első napon 3.700.000 darabot adtak el. Ebből a gigantikus mennyiségből 390.000 darab levélre került, mert a posta első nap góliátbélyegzőt használt. A bélyegzővel azonban bajok voltak, a gép nem volt tökéletes, a kézbélyegzések sem feleltek meg a várakozásnak és így igen sok panasz ment Mr. Burke postaigazgatóhoz. A filatelisták legnagyobb megrökönyödésére a postafőmester a panaszok elhangzása után kijelentette, hogy nem hajlandó tűrni a filatelista panaszokat és a jövőben egyáltalán nem ad alkalmat a gyűjtőknek arra, hogy speciális lebélyegzéseket szerezzenek maguknak. A nyilatkozat az U. S. A. bélyegyűjtői körében kínos feltűnést és nagy elkeseredést váltott ki. Az országos szövetség azonban nem nyugodott bele Mr. Burke határozatába, mert egyenesen Rooseveltnél fordult, aki

Turul bélyegalbumok ma már nélkülözhetetlenek a filateliában

MEGRENDELHETŐK az
Ország-Világ kladóhivatalában Arad

— mint ismeretes, — maga is filatelistá. Roosevelt közbenjárására Burke ur a newyorki lapokban azonnal módosította nyilatkozatát és közölte a gyűjtőkkel, hogy a jövőben mindent elkövet a bélyegyűjtés népszerűsítése érdekében. Ugyanakkor nyilatkozott Farley postafővezérigazgató is, aki kilátásba helyezte az Egyesült államok gyűjtőinek, hogy kárpótlásképen rövidesen szenzációs ujdonságokkal fog kedveskedni a világnak.

BEYROUTH. Néhány héttel ezelőtt Beyrouthban kikiáltották a független libanoni köztársaságot. A Libanon hegység a Földközi tenger keskeny partvidékével évszázadok óta bajok voltak. Ennek a területnek a lakossága túlnyomó többségben ugyanis katolikus és a török hatóságok nem egy felkelést csak szörnyű verifürdők után tudtak elnyomni. A libanoni partvidéken napirenden voltak az öldöklések, mert a konstantinápolyi kormány ölbetett kézzel nézte, mint rabolnak és fosztogatnak a partvidékeken a vérszomjas sivatagi druz törzsek. III. Napoleon francia császár egy ilyen verébfajtott lázongás után tízezer főnyi expedíciós hadsereget szállított partra Beyrouthban és ennek a hatása alatt a török kormány ünnepélyes ígéretet tett arra nézve, hogy tiszteletben tartja a lakosság vallásos érzületét a libanoni vidéken. A világháboru befejeztével Libanont Szíriához csatolták, míg most a francia kormány elérkezettnek látta az időt arra, hogy a keresztény Libanon-vidéket független állammá nyilvánítsa. Ez a függetlenség egyelőre még allegórikus,

mert a francia csapatok 25 évig Beyrouthban maradnak. A filatelisták mindenesetre örülhetnek, mert az eddigi libanoni bélyegeket felcserélik és mint független államhoz illik, Libanon köztársaság nagyobb-szabású bélyegsorozatot kap.

PRAGA. A csehszlovák köztársaság postája egyike a legmintaszerűbbeknek az egész világon. A prágai postavezérigazgatóság, amint a gyűjtők tapasztalják, gyakran ad ki ujdonságokat, de a köztársaság fennállása óta még nem volt példa arra, hogy egy-egy ujdonsággal spekulációs célokat szolgálja a postaigazgatóság. Ennek a szolid bélyegpolitikának tudható be az, hogy Csehszlovákia bélyegei mindenfelé kedveltek és népszerűek. Ertesüléseink szerint a prágai postaigazgatóság rövidesen újabb 50 filléres bélyeget ad ki, amely Benes köztársasági elnököt ábrázolja, ezuttal profilban. Májusban a posta gyermekjótékonyági sorozatot bocsát ki, amelynek egyes értékei: 50+50, 1+50, 2+1 korona.

SALAMANCA. A spanyol nemzeti kormány hivatalosan értesítette a herni világpostaszervezetet, milyen bélyegeket adott ki megalakulása óta. A nemzetközi szervezet ezt a jelentést rövidesen ismertetni fogja, úgy hogy a filatelistáknak végre alkalmuk nyílik megtudni, melyek azok a spanyol bélyegek, amelyeket hivatalosaknak lehet elismerni. Az „II Reviste di Philatelica” című olasz szaklap ezzel kapcsolatban a következő spanyol ujdonságokat jelenti: 10 cent szürkészöld Salamanca tartomány részére. 10 cent zöld

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbízottaink vannak feljegositva.

Burgos tartomány részére. A kormány Marokkó részére 1, 2, 5, 15, 30 cent 1 és 10 peseta névértékű sorozatot ad ki legközelebb. A csinos kivitelű bélyegek már készülnek a londoni Perkins et. Racon cegnél.

A FROEDE KATALÓGUSKIADÓ-VALLALAT (Düsseldorf 66) huszonnégy lapos füzetet adott ki, amely tartalmazza az összes német és erópai bélyeg árváltozatait 1937 március végéig. A rendkívül érdekes és uttörő munka azt a célt szolgálja, hogy a bélyegpiacon időnként bekövetkezett árváltozásokról informálja a gyűjtőket és így leterje a spekulációt. A füzet, amelyet a rendes évi katalógus vásárlóinak ingyen küld a vállalat, külön is kapható a havonta megjelenő szokásos pótlapokkal együtt.

A BRIT KORONÁZÁSI BÉLYEGEK május elsején kerülnek forgalomba. Az eddigi hírekkel elientétben a sorozat nagy értékű tartalmaz és az egyes bélyegek a koronát, a jogart, az országalmát, a királyi palástot, az aranysarkantyút és a koronázás egyéb jelvényeit mutatják be rendkívül csinos, mélynyomásos kivitelben. Az angol koronázási bélyegek iránt óriási érdeklődés nyilvánul meg az egész világon.

A LIECHTENSTEIN póstaigazgatóság, a liliputi állam eddigi kiadványainak a sikerén felbuzdulva elhatározta, hogy rövidesen újabb mélynyomásos sorozattal kedveskedik a gyűjtőknek. A tervek elkészítésére néhány birodalmi német rajzolóművész kapott megbízást.

QUATEMALA középamerikai köztársaság hasonló nevű fővárosában ez év szeptemberében nagyszabású bélyegpiállítást rendeznek. Erre az alkalomra a quatemalai póstaigazgatóság 75 cent névértékű alkalmi bélyeget hoz forgalomba, ugyanakkor azonban 34 értékből álló monstresorozatot is kiadnak. Így akár a Quatemalába készülő idegen filatelistáknak kedvet csinálni a leleményes középamerikai pósta igazgatóságá.

AZ EGYKORI NÉMET, jelenleg angol fenhatóság alatt álló Szamoa szigeteken Londonba érkezett jelentések szerint nem adnak ki koronázási bélyegeket. A feltűnést keltő harból különösen Németországban vannak le messzemenő következtetéseket.

ALWIN ARNOLD, az Ukrajna bélyegek egyik legkiválóbb szerzője Berlinben ötvenkilencéves korában váratlanul elhunyt. Halála a németországi és Ukrajnát gyűjtő filatelisták körében nagy részvétet keltett.

ÓRIÁSI ARMELKEDÉS A BÉCSI PIACON. — Mint Bécsből jelentik, az ottani bélyegpiacon a legutóbbi hetekben 20—40 százalékos áremelkedés következett be. Különösen az osztrák bélyegek ára emelkedett, a legnagyobb árszökkenés a jótékonyági sorozatoknál volt tapasztalható. Szakkörök véleménye szerint az osztrák bélyegek áremelkedése véglegesnek tekinthető.

Bélyeggyűjteményt, tömegebélyeget veszek. Ajánlatokat továbbít

az **Ország-Világ** kiadóhivatala

**Egészen
röviden:**

az

ORSZÁG-VILÁG
(Erdélyi Élet)

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

a legérdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar-

nyelvű riportlap!

Olvassa és terjessze!

In „Caz de negăsire“ Oficiul postal
local este rugat a înapoia revistă:
ADM. ORSZÁG-VILÁG ARAD

Csak az árak ol-
csók, minőségeink
változatlanul jók!

Csak az árak ol-
csók, minőségeink
változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

divatárúháza Arad, str, Bratianu 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és
kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. —
A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. ooooooooo

Papírárut, írószert, nyomtat-
ványt legolcsóbban szállít
papírüzlet, Arad, Strada Brancovici 5. — Telefon No. 167.

Picbler

BÉLYEGZŐKET

olcsón, jól és
azonnal készít

STAMPA

bélyegzőgyár. Arad,
Str. Eminescu No. 12.

Írógépek eladása, számológépek, töőtollak javi-
tása. Az ország legrégebb, legjelentősebb szaküzlete

SZEGFU

Arad, Strada Bratianu No. 7. — Telefon 111.

Weisz István

uriszabóság

Szövetkülönlegességek nagy
választékban. — kitűnő
szabás, elsőrendű kidolgozás

ARAD, Strada Eminescu 15.

Szerezzen be órát, arany- és ezüstárut

Csáky szakórák és ékszerésznél

Arad, Bdul Regele Ferdinand

„Consum“-tag.

Elsőrendű saját műhely!

(Aranyat, ezüstöt magas áron vesz!)